

FOAIA DIECESANĂ

Organ al Eparhiei gr. or. rom. a Caransebeșului

APARE DUMINECA

Prețul abonamentului:	Prețul inserțiunilor:	Correspondințele se adresează redacțiunii „FOAIA DIECESANĂ” iară banii de prenumerațiune și inserțiunile la ADMINISTRAȚIA Librăriei și Tipografiei diec. în Caransebeș
Pentru Austro-Ungaria pe an 10 coroane pe 1/2 an 5 România și străinătate pe an 14 franci pe 1/2 an 7	Pentru publicațiuni oficiale, concursuri edicte etc. publicate de 3 ori, dacă conțin până la 150 de cuvinte 6 cor., până la 200 de cuvinte 8 cor. de aci în sus 10 coroane	

Ziua de Sfântul Nicolae

De nou ni-s'a dat ocaziune, fiilor de Dumnezeu scutitei diecese a Caransebeșului, ca să manifestăm sentimentele noastre de stimă și venerațiune față de prea bunul nostru Arhiepiscop Nicolae Popea cu ocaziunea zilei sântului Ierarh Nicolae, onomastica Prea Sântiei Sale.

Din nemijlocita-i apropiere și din mari despărțări, Presântitul nostru Episcop diecesan Nicolae Popea, a primit cu ocaziunea serbării onomastice nenumărate felicitări, — tot atâtea dovezi de iubirea mare și devotamentul rar, de care Prea Sântia Sa se bucură înaintea tuturor, cari îl cunosc și cari îi știu apreția activitatea și meritele neperitoare pe altariul bisericii și poporului nostru.

Îndată după sânta Liturgie și sub conducerea Înalț Pea Cuvioșiei Sale Domnului Arhimandrit-Vicariu Filaret Musta s'au prezentat înaintea Prea Sântiei Sale membrii venerabilului Consistoriu diecesan, preoțiimea locală, corpul profesoral dela institutul teologic-pedagogic și personalul stabilimentelor diecesane, aducând omagiile lor de reverință, de iubire și de ascultare și dorindu-i încă mulți ani spre binele bisericii și al națiunii.

Prea Pântia Sa mulțămese pentru omagiile aduse și accentuează, că precum până acuma, așa și de aci înainte va lucra pentru binele credincioșilor săi.

În numele tinerimii studioase dela institutul teologic-pedagogic, teologul de cursul al treilea și totodată vicepresidentul societății de lectură „Ioan Popasu”, Fortunat Mureșan, felicită pe Prea Sântia Sa cu următoarele cuvinte:

Ilustrisime Domnule Episcop!

Noauă Prea bun Părinte!

Cu bucurie așteaptă elevii institutului teologic și pedagogic sosirea onomastice Prea Sântiei Voastre, pentru ca să-și poată exprima sentimentele de iubire și venerațiune, cari le nutrește pentru prea bunul lor arhieru. Și astăzi reprezentanții elevilor acestui institut au venit, ca prin rostul meu să depună omagii înaintea Prea Sântiei Voastre.

Toți credincioșii ortodoxi serbează cu cea mai mare pietate și sântenie serbătoarea de astăzi. Dacă această zi e sântă și serbătorită de toți credincioșii, de întreaga biserică ortodoxă, cu atât mai sântă și de o îndoită însemnătate trebuie să fie pentru noi, căci pe lângă aceea, că ne aduce aminte de marele Ierarh dela Mira Lichiei, al cărui nume ne inspiră numai fiori sfinți, ne mai amintesece și de bunul nostru conducătoriu și părinte.

Stăm înaintea supremei persoane bisericesci puse în fruntea diecese noastre. Ca fi credincioși ai bisericii, cu sântenie privim la persoana, care poartă în supremul grad darul preoției, așezat de Dumnezeu pentru fericirea sufletească a credincioșilor. Și dacă este grea și îmbinată cu mare responsabilitate înaintea lui Dumnezeu sarcina unui presbiter, cu atât mai grea și mai responsabilă este a episcopilor, pe umerii cărora se așază întreg edificiul bisericesc. Ei sunt canalul, prin care se revarsă darul preoției, ei sunt izvorul din care tagma preoțească își câștigă existența sa, ei sunt depositarii învățaturii creștine. Pentru aceea biserică cu pietate păstrează amintirea episcopilor lor învrednicind cu laudă îndoită pe cei ce se distingeau mai mult și nu disprețuiau darul pus întru ei.

Credincioșii acestei diecese se bucură, că au un astfel de episcop în fruntea lor, care deși aplecat de povara anilor, totuș mai are încă o inimă caldă pentru tot, ce e bun, drept și frumos.

Dar nu suntem noi — tinere mlădițe ale poporului român ortodox, — chieamăți a aprecia faptele și

meritele Prea Sântiei Voastre. Le-au apreciat înainte cu 13 ani poporul român ortodox de aici și înainte cu 3 ani floarea întregii inteligențe române. — Pe noi în acest moment ne inspiră mai mult sentimentele de venerațiune și mulțumire pentru binefacerile, cari mai de aproape pe noi ne privesc. Între aceste binefaceri locul prim îl ocupă cele 2 internate. Din marea bunătate de a scuti pe credincioșii acestei diecese de spese mari pentru susținerea și creșterea fililor lor la institutul teologic și pedagogic, ați binevoit a înființa cele 2 internate, în cari pe lângă aceea, că tinerimea duce o viață mai efină, mai ară și avantajul, că se dedă la disciplină și bună cuviință. Locuind toți elevii la oaltă se cultivă mai ușor, căci unul poate comunica conștiințele sale celuilalt cu multă înlesnire. — Aici aflăm ajutoriu intelectual, moral și material.

Pentru ridicarea acestor institute și pentru multe alte binefaceri, Vă rog, Înalt Prea Sântite, să primiți în numele tinerimei acestui institut cele mai profunde mulțămiri.

Să trăiți mulți ani!

Prea Sântitul bucurându-se de sentimentele manifestate din partea tinerimei studioase, îi pune la inimă tinerea cu tară la biserica străbună și așezemintele ei, îi recomandă bună înțelegerea între prooți și învățatori, îi îndeamnă la o viață morală și o împlinire conștiințioasă a datorințelor.

La acest loc ținem să amintim, că Prea Sântia și de astă dată a împărțit la zecă inși — trei teologi și patru pedagogi — suma de 200 de coroane.

Prea Sântia Sa a binevoit a primi încă felicitările corpului oficeresc din loc prin dl vicecolonel Karl Krischer; ale comitetului și officianților Comunității de avere în frunte cu DD Ilie Curescu, președinte, și Alesandru Bălaci magistru silvanal; ale magistratului orașenesc în frunte cu DD. Constantin Burdia, primariu, și Ioan Bartolomeiu prim senator și ale altor onorațiori din loc, între cari amintim pe DD. Hedvig de Bösz, proprietariu mare, Alexandru Stancovicu, directorul Primei case de păstrare.

Prea Sântia Sa a primit încă — precum am accentuat — numeroaso adreso de felicitare: dela Înalt Prea Sântitul Arhiepiscop și Metropolit *Ioan Mețianu*, dela Prea Cuviosia Sa Protosincelul și Vicariul *Vasile Mangra* și dela alți stimători ai Prea Sântiei Sale din toate centrele române, așa din Bucuresci, Cernăuți, Brașov, Sibiu, Arad precum și din întreaga diecesă.

Dumnezeu să-l țină pe Prea Sântia Sa încă mulți ani spre prosperarea și înflorirea eparhiei noastre!

O carte folositoare

În Tipografia Cărților Bisericesci din Bucuresci a apărut: »*Călăuza Predicatorului* de Dr. *Const. Chiricescu* Profesor Universitar și Decan al Facultăței de teologie din Bucuresci și *Iconomul C. Nazarie* Agregat la Facultatea de teologie și Director al Seminariului Central din Bucuresci“.

Cartea are următoarea prefață:

„Dreptarul biblic pentru viața teoretică și practică a creștinului este rezumat în cele 295 de titule ce se cuprind și se desvoltă în această carte pe care o întitulăm: *Călăuza Predicatorului*.”

O întitulăm ast-fel pentru cuvântul că, nici un mijloc altul decât o asemenea carte nu poate pune mai cu înlesnire la îndemâna predicatorului cuvântului dumnezeesc toată armătura biblică de care are trebuință — pe lângă Sfânta Tradițiune — în aleasa și înalta misiune ce are de a cultiva în lume sentimentul religios-moral și de a crește la căldura credinței, speranței și dragostei creștine pe fiii luminei, iar pe fiii întunerecului și ai neascultărei a-i aduce la cunoștința adevărului și a vieței întru Domnul.

Cartea de față nu este numai călăuză vestitorului Evangheliei, ci este călăuza — în această vale a plângerei — a fie-cărui creștin, începând cu acei cari sunt proprii pentru cercetări și priviri adânci teologice și, deci, pot pricepe noima și rostul credinței creștine, și terminând cu acei cari nu sunt capabili de așa ce-va și, prin urmare — în vederea mântuirii — nu le rămâne decât calea credinței simple, nerăsfirate, nevinovate și curate.

Cele 295 de titule în cari este împărțită — în această carte — învățătura cuprinsă în Sfânta Scriptură a Vechiului și Noului Testament, se subdivid în atâtea titule, în câte feliuri privesce Sfânta Scriptură la cutare sau cutare cestiune anunțată în fie-care din cele 295 de titule ale cărței de față. —

Să luăm ca exemplu titlul: „Purtarea creștinească“ (pagina 248), care titlu se subdivid astfel: *Datorii către Dumnezeu*: temerea de Dumnezeu, dragostea către Dumnezeu din toată inima, slujire neprihănită lui Dumnezeu, credința în Cristos, dragostea către Cristos, păzirea pruncilor lui Cristos, urmarea exemplului lui Cristos. *Datorii față de aproapele*: a iubi pe aproapele ca pe sine, a iubi pe frați, dragostea către rude, dragostea către vrăjmași, dragostea către toți oamenii, îndeplinirea datoriilor familiare, supunerea la autorități, dreptate către toți, a nu face altuia ceea ce n'am dori să ni se facă noauă, a fi milostivi, a ierta ofensele, a răsplăti răul cu bine, a fi compătimitori, a fi binefăcători către toți, a fi priimitori, a vizita pe cei întristați, a mângăia pe cei întristați, a ajuta pe săraci, a fi răbdători, a purta neputințele celor slabi, a fi blânzi, a răspunde cu blândeță, a evita grăirea de rău, a fugi de certe, a fi în pace cu toți, a fi cu conștiință curată către toți, să încredințăm

pe alții întru a avea dragoste, a fi exemplu pentru alții în purtare, iubire, fapte bune și cuvinte. *Datoriile creștinului către sine însuși*: a evita păcatul, a evita ori-ce rău, a se feri de păcat, a se lăpăda de sine, a omori poftetele, a se curăți de păcat, a fi mort pentru păcat, a trăi întru sfințenie, a fi neprihănit, a sta tare în credință, a fi bogat în fapte bune, a fi plin de smerenie, a-și înfrîna limba, a-și păzi cugetul și inima curată, a veghea împotriva ispitirei, a se împotrivi ispitirei, a fi treaz la rugăciune, a prețui vremea, a fi prudent, a nu se lipi de lucrurile lumii, a fi treaz și cumpătat, a fi mulțămît cu starea sa, a fi necărtitor în suferințe, a nădăjdui în Dumnezeu, a fugi de oamenii răi, a cugeta și a face tot ce e adevărat, cinstit, drept, etc., a face toate întru numele și slava lui Dumnezeu. *A trăi pentru Dumnezeu în Cristos*, a muri pentru Domnul, a nu muri pentru sine, a trăi cu Duhul, în credință, în dreptate, după voia lui Dumnezeu, cu cuvioșie întru Cristos, cu trezvie, dreptate și religiozitate, în pace și liniște, a trăi cum a trăit Cristos. *A procedea* cu vrednicie după Domnul, după Duh, așa ca să plăcem lui Dumnezeu, vrednic de Dumnezeu, în chip vrednic de chemarea noastră, în chip vrednic de Evanghelie, sfânt, drept și fără prihană, în simplitate și sinceritate înaintea lui Dumnezeu, cu cuviință față de alții, cu precauțiune și înțelepciune față de lume, cu frică. *A umbla înaintea Domnului în adevăr și dreptate*, cu Dumnezeu, în Cristos, după Duh, cu credință, întru înnoirea vieții, în dragoste, în legile lui Dumnezeu, întru curăție, în fapte bune, întru adevăr, în lumină, ca fi ai luminei, urmând pilda Apostolilor. Enumerarea virtuților creștinesci.

Fie-care din aceste subdivisiuni în cari se împarte titlul cel mare — purtarea creștinească — este basată pe texte din Sfânta Scriptură a Vechiului și Noului Testament. Acele texte nu se citează cu cuvintele lor, ci numai se arată locul unde ele se găsesc în Biblie.

Ast-fel se subdivid și celelalte 294 de titluri cuprinse în această „Călăuză a Predicatorului“, fie-care în felul lui.

Din exemplul adus, cetitorul își poate da seama de marele folos ce-i poate aduce cartea de față.

Pe lângă expunerea sistematică pe titluri a doctrinei religioase-morale cuprinsă în întreaga Sfânta Scriptură, cu arătarea locurilor pe cari se bazează fie-care învățătură, „Călăuză a Predicatorului“ se prezintă și ca un comentariu pe scurt al locurilor respective din Sfânta Scriptură, mai ales că, foarte des se dă în puține cuvinte înțelesul cuprins în mai multe cuvinte ale Bibliei.

Citațiunile biblice sunt luate numai din cărțile canonice ale Testamentului Vechiu și Nou, ci și din cărți necanonice ale Testamentului Vechiu. Făcând us și de acestea din urmă, nu încetăm de a le socoti așa cum le socotesce Biserica noastră Ortodoxă de Răsărit, adică: „aceste cărți se întrebuițează numai spre îndreptarea năravurilor și spre întărirea credincioșilor în credință, iar nu spre întărirea dogmelor credinței“.

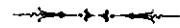
Cu publicarea unei asemenea cărți — pentru întâia dată în Biserica noastră Autocefală Ortodoxă Română — am

voit ca propoveduitorii cuvântului evanghelic, păstorii oilor cuvântătoare, învățătorii și crescătorii tinerimei și tot insul să aibă și în limba română o carte ca aceasta, pe care noi dind-o la lumină, îndestularea ne-ar fi desăvârșită când vom fi contribuit cu ce-va la mai marea glori-ficare a numelui lui Dumnezeu în graiul nostru românesc“.

Această prefață ne dispenzează de a scoate la iveală valoarea cărții „Călăuză a Predicatorului“, constatăm însă, că autorii ei și-au câștigat titluri de onoare pentru umplerea unui mare gol, adînc simțit în literatura teologică română.

Recomandăm cu toată insistința această carte mai ales preoților noștri, cari află în abundența materialul de lipsă la compunerea predicilor.

Cartea, de format 8", se estinde pe 318 pagini, tipărite cu multă artă și pe hârtie fină. Se poate procura prin „Librăria Diecesană din Caransebeș“; prețul 5 coroane.

Un capitol din istoria prigonirilor religioase ale Românilor

E greu să mă întind cu vorba și ași vrea de multe ori să vă spun mai pe lung câte una alta din trecutul neamului nostru. După dreptul cât îl am, nu pot ocupa de cât jumătate din fața a doaua a ziarului, adică doauă coloane și jumătate. **Maș puțin, cât vreau**; mai mult nu, că taie popa limba.

Ah! Taie popa limba! Iată o vorbă veche, creștinească și românească, a mamelor cari vreau să-și sperie copiii când fac vr'un rău. În glumă și-o spun și oamenii mari, cu toate că n'are nici un rost. Vreau să zic, că încă nu s'a întemplat, ca vr'un popă să taie limba unui creștin, pentru că ar fi mâncat de dulce în zi de post, ori ar fi chemat pe necuratul într'ajutoriu când era să cheme pe Dumnezeu. Nu, popii n'au tăiat nici odată limba creștinilor, dar dimpotrivă, adică se taie creștinii limba popii, asta s'a întemplat de multe ori.

Și s'a întemplat preoților noștri, ai Românilor, nu odată, ci de multe ori și aproape o sută de ani de-a rândul. Li-s'a tăiat preoților limba numai pentru că și-au făcut datoria lor și au propovăduit cuvântul lui Dumnezeu. Limba lor, tăiată ori smuisă din gură, a fost aruncată cânilor s'o mănânce, iar ei muți și nenorociți, au fost puși să care pământ boerilor, să ducă în spate pe lectică pe episcopii do altă religie și — spre rușinea omenirii — au fost puși să mănânce carne de hoit de cal și să boteze câinii în apa sfințită și cu toată sfânta ceremonie a botezului!

S'a întemplat în Ardeal, în sută a XVI și XVII. Luptele religioase în vremea aceea erau nesfârșite în toată Europa, între catolici, luterani și calvini. În Ardeal era o luptă și mai nebună, căci se întelniseră cinci, apoi șese și apoi șapte felurite religii. Catolici-

smul care era singur mai înainte stăpânitoriu, fusese biruit de luteranism și de calvinism, în urmă a început lupta între aceste două religii. Iar luptele nu se făceau numai cu vorba, ci cu parul. Se aprindeau case, se omorau oamenii, se pustiau semănăturile pe câmp, se ardeau pe rug femei și copii, și era urgie a lui Dumnezeu.

În urmă au biruit cu totul Ungurii cu religia lor calvină. Până ce erau aceștia tovarăși de luptă cu luteranii contra catolicilor, după aceea câtă vreme s'au răboit tovarășii între ei, nimeni nu s'a interesat de religia „valahă” ortodoxă, care era prea slabă și nebăgată în seamă. Dar după ce au ajuns Calvinii tari și mari, au început o goană turbată contra Românilor.

Această goană e fără îndoială cel mai jalnic capitol din istoria Românilor din Ardeal.

Cât au îndurat Românii atunci! Câte legi barbare s'au adus în potriua lor: căutau calvinii și cu viclesugul și cu moartea și schingiuirea să facă pe Români să-și lapede legea lor.

Și au lăpădat-o mulți, mai ales dintre Românii cei bogați, și de aceea până astăzi poate a treia parte dintre boerii unguri ai Ardealului sunt de origine română, renegați. Istoria îi scie pe toți. Cu vremea s'au mai desmetecit unii și s'au refintors la mamea românească, se mai întore și astăzi pe ici pe colo.

Religia ortodoxă a Românilor a fost decretată în toate dietele țării ca neapărată de legi, proscrisă, străină și suferită numai din mila boerilor până la alte dispoziții. Nici unul dintre sultanii Turciei n'au prigunit mai rău pe creștini în împărăția lor de cât Calvinii Românii ortodoci.

Popii români erau puși sub ascultarea protopopilor și episcopilor calvini, le erau robii acestora, trebuiau să le facă robotă, să le care apă, să le taie lemne, iar când se plimba episcopul calvin, patru preoți români îl purtau pe umeri într'un pat, iar al cincilea preot român, desculț — așa era legea — și cu patrafrul după gât, trebuia să alerge înaintea patului și să dea lumea la o parte.

În dieta țării de la 1685 s'a adus legea, ca principele Ardealului să poată spânzura ori-când pe ori care popă român, pe care îl va denunța episcopul calvin pentru o vină cât de mică s'au chiar închipuită. Iată legea: „Să-i dea morții ca pe nisce oameni îndărătnici și cutezători, pe acești popi „valahi”, pentru că nu sufer pe episcopii calvini impușii lor, că nu ascultă de învățăturile episcopilor și că țin la „ticăloasa” și vrednic de scuipat lege valahă”.

În 1573 dieta a proclamat libertatea conștiinței: să creadă fie-care ce va voi și nimeni să nu se atingă de legea omului. Frumos! Dar paragraful glăsuia astfel: „Acî se înțeleg numai cele patru confesiuni ale țării, dar să nu fie înțeleși și acei ce se țin de secta Olahilor sau a Grecilor, cari sunt suferiți de milă numai de azi pe mâne, până când îi va plăcea Principelui și dietei să-i mai sufere”.

Români erau suferiți — în țara lor! — numai că să aibă boerii unguri pe cine să stoarcă. Asta o spune curat și legea din 1579. Românii nu sunt numărați între națiile ce constituiesc statul, nici religia lor între religiunile țării, dar vor fi suferiți să aibă și ei un loc pe pământul țării, câtă vreme vor fi de folos calvinilor și vor avea cu ce munci și plăți birurile. Episcopi li-se vor da de cătră principe „oameni credincioși principelui”, care să-l ajute să ajungă prin ei și alte scopuri. Ce scopuri or fi vrut să ajungă principii prin episcopii calvini puși cu deasila în capul Românilor? Și ce obrăsnicie să spuni, că ai să ajungi prin uneltele tale, prin episcopi, și alte scopuri

Preoții români erau numai cu numele preoți ai legii lor, căci trebuiau se facă slujba după ritul calviesc, să ia parte la sinoadele calvinesci, erau hirotoniți de episcopi calvini. Venitele preoțesci afară de saracuste, sărindare și umblarea cu discul, erau toate ale protopopilor calvini: și cununile și îngropările și botezurile și toate celelalte.

Prin legea din 1646 li-s'a luat preoților români și dreptul matrimonial și în locul lui s'au statornicit decisiunile sinoadelor calvinesci. Tot prin acea lege li-s'a impus Românilor — și ce e mai trist și preoților — să nu cuteze a se împotrivi a face clacă și muncă boerească în serbătorile pe cari Olahii le numesc mari, legate și împărătesci, „să nu umble cu mofturi de acestea, pentru că ei sunt un popor suferit în această țară numai pentru folosul public, dar disprețuit”. Și așa se întâmplă, că tot „satul” în fruătă cu preotul trebuia să are și să samene lanul boerului în sfînta Duminecă a Pascilor! Iar cine se împotrivea să lucreze în serbătorile împărătesci, era bătut și spânzurat, pentru că legea spuuea limpede: „Episcopii calvini au puterea de a pune și de a scoate pe preoții români, și atât pe ei cât și pe Olahi a-i pedepsi ori cum vor afla ei cu cale, fără se aibă a răspunde cuiva”.

E ușor de înțeles, cum se purtau episcopii calvini cu preoții noștri, când puteau să-i pedepsească, cu ori-ce pedeapsă, după bunul plac. Popii români, de altfel, după legea din 1665 puteau fi trași în judecată criminală pentru ori-ce vină și sub ori-ce pretest de nimic și la ori-ce tribunal din țară și — ceea-ce e barbaric de sălbatici — n'aveau dreptul să aducă martori! Erau osândiți fără de a se putea apăra și, se înțelege, la pedepse pe care le aflau calvinii cu cale. Popilor li-se confisca averea, li-se da pedepse corporale în piață, li-se tăiau mâinile, li-se smulgea limba din gură și li-se ucideau „feciorii”.

O, da, după fociorii preoților făceau mai ales goană. Aveau frică mare că fiii de preoți vor fugi în alte țeri să învețe carte, ca apoi întorcându-se acasă, să lumineze și să deschidă ochii Românilor.

E și trist și comică goana aceasta după fiii de preoți. Era de ajuns să fii băiat de popă, ca se fii gonit de calvini ca epurele peste toate văile. Legea din 1639 autorisează pe boeri se supună la jugul iobăgiei pe fiii preoților, îndata ce se vor fi însurat

chiar și atunci când ei ar locui sub un acoperământ cu părinții lor. Ba și pe copiii mici și pe feciorii ne-înșurați ai preoților să-i prindă cu lanțul și să-i pună la muncă și la iobăgie, sau dacă vor vrea, să-i lase de chiezeșie în bani și vite. Iar pe cei ce vor fi eșiți din casa părințească, să-i apuce ori unde-i vor afla și în ori-ce an al vieții ar fi.

Vânătoarea după fiii de preoți a ținut mai bine de o sută de ani și abia împărăteasa Maria Terezia a stîrpit-o. Câți n'au fost aruncați în temniți atunci, câți n'au fost spânzurați, numai pentru vina că erau „feciori de popă”!

(Cuv. Adev.)

G. Coșbuc.

Varietăți

Ziua de St. Filaret. Duminica trecută a fost onomastica Înalt Prea Cuvioșiei Sale Domnului Arhimandrit-Vicariu *Filaret Musta*. Din acest incident Înalt Prea Cuvioșia Sa a fost felicitat de Prea Sântitul Domn Episcop diecesan, *Nicolae Popea*, de membrii Consistoriului diecesan, preoțimea locală, corpul profesoral, de reprezentanții corpului ofiteresc, ai magistratului și de alți onorațiori, stimatori ai Prea Cuvioșiei Sale.

Mulțămintă publică. D-l Stefan Popa preot în Seleuș și soția sa d-na Maria Popa, din incidentul repozării domnului Iacob Popoviciu neguțătoriu în Petrovoselo au donat fondului de ajutorare „*Ioan Popasu*” suma de 20 cor., cunună eternă. Mulțămirile noastre. *Dr. Iuliu Olariu*, președinte. *Dr. George Dragomir*, secretariu.

Mulțămintă publică. Vrednicul de imitat, *Petru Boran*, și soția Persida din Folea, au lăsat pe spesele lor să se lege cărțile apărținătoare străinii în sumă de 20 coroane, pentruce primoască marinimoșii binefăcătorii cele mai ferbinte mulțăminte, iar celorlalți parohieni să-le servească fapta aceasta nobilă model de imitat. Dumnezeu să-i țină la mulți ani spre a mai putea face astfel de fapte nobile. Folea, la 30 Noembrie 1902. În numele comit. paroh. *Petru Savii* înv. ca not. com. par.

Fanatism religios. În comuna Liorința (Săcuime) femeia lui Vályi János trecuse la religia nazareană și cetia continu din cărțile nazarenilor până și-a pierdut mințile. Duminica trecută venind de la adunarea sectei, a ademenit la sine doi copii în etate de 7 și 8 ani și i-a omorît. Mama unuia dintre copii, mergând la dînsa, și-a găsit copilul, și pe al doilea junghiat întins pe masă, iar femeia întingea un pămătuf într'un blid plin de sânge și ungea pragul și usciorii cu sânge, spunînd, că așa i-a poruncit Domnul, să ungă usciorii cu sânge novinovat.

Avis!

Abonenții „FOAIEI DIECESANE” sunt rugați ca în cel mai scurt termen să achite abonamentul restant.

Administrația

Tipografiei și librăriei diecesane.

Poșta Tipografiei și Librăriei diecesane

Am primit mai multe comande pentru unele cărți scolare, cari au apărut în edițiunea d-lui librariu Ciurcu din Brașov, dar pe lângă toată bunăvoința n'am putut să le efeptuim, de-oarece de și le-am comandat și noi cu septămâni, ba unele și cu luni mai nainte și le-am urgat în mai multe rânduri, totuș nu le-am putut primi nici până astăzi.

Ca motiv al întăzierii d-l Ciurcu despre unele cărți zice, că se află sub tipariu, altele, că se află la compactor, despre altele, că se vor tipări numai mai târziu. Aceste cărți sunt: ABC și a II-a carte de mai mulți prietini, Koós-Goldiș ABC, Gramatica, Geografia și Fisica de Dariu, Aritmetica de Vlaicu, Gramatica de Liuba și Religionea creștină.

Domnii învățători, cari au comandat cărți de acestea, sunt rugați a ne scuza pentru întăzirea, care nu provine din vina noastră.

Tipografia și Librăria diecesană

În editura „Tipografiei și Librăriei diecesane” din Caransebeș au apărut următoarele

Cărți de Religione

de

Dr. Petru Barbu,

și adecă

I. Pentru școalele elementare

1. Istorioare Religioase-morale alese și întocmite pentru elevii începători ai școalelor populare. 1898. Prețul . . . . . 30 fil.

2. Istorioare Biblice, II. Carte de religione pentru școalele populare. Ediția IV. 1902. Cu Adausul: A) *Despre sânta Scriptură*: Numirea, Originea, Autorii. Limba și traduceri, Inspirațiunea dumnezească, Împărțirea și cărțile santei Scripturi. B) *Rugăciuni*: a) de dimineață, b) înainte de masă, c) după masă, d) de sara. C) *Simbolul credinții*. — Carte aprobată de Ven. Consistorii gr. or. rom. din Arad, Caransebeș și Oradea Mare. — Prețul . . . . . 30 fil.

3. Istoriele Bisericești, III. Carte de Religie pentru școlile populare. Ediția II, 1901. Cu Adausul: A) *Despre sânta Tradițiune*. B) *Rugăciunile sântei Liturghii*. — Carte aprobată de Ven. Consistorii gr. or. rom. din Arad, Caransebeș și Oradea Mare, Prețul . . . . . 30 fil.

4. Catechism, IV. Carte de religie pentru școlile populare. Ediția III, 1901. Cu Adausul: A) *Elemente de liturgică*: Liturgia, Cultul dumnezeesc, Formele cultului dumnezeesc, Formele esențiale ale cultului dumnezeesc, Formele accidentale ale cultului dumnezeesc, Persoanele, Locurile (Biserica etc.) și obiectele trebuincioase la serviciile divine, Timpurile sante, Serviciile divine. B) *Estras din statutul organic*: Parohia. C) *Rugăciuni* la Mărturisire și Cuminecătura. — Carte aprobată de Ven. Consistorii gr. or. rom. din Arad, Caransebeș și Oradea Mare. Prețul . . . . . 40 fil.

II. Pentru școlile medii

1. Istoria Sântă a Testamentului vechiu, I. Carte de Religie pentru școlile medii. Ediția II, 1900. Prețul . . . . . 80 fil.

2. Istoria sântă a Testamentului nou, II. Carte de Religie pentru școlile medii. Cu Adausul: *Despre sânta Scriptură*. Prețul . . . . . 80 fil.

3. Istoria Bisericii creștine, III. Carte de Religie pentru școlile medii. Ediția III, 1902. Cu Adausul: *Despre sânta Tradițiune*. Prețul . . . . . 1 cor.

De acelaș autor:

Religiunea în școala poporală, îndegătări metodice, 1897. Prețul . . . . . 60 fil.

Religiunea în școala veche și în școala nouă, 1899. Prețul . . . . . 1 cor.

Isus Cristos, cu cuvintele sântei Scripturi, 1902. Prețul . . . . . 2 cor. 50 fil.

Bănăteanul. Deprinderi păgubitoare. Sfaturi și învățături. Seria primă. Edițiune îngrijită din însărcinarea Despărțământului Lugoj al Asociațiunii și cu consimțământul autorului de *Dr. Valeriu Branisce*. Prețul 30 fileri. Lugoj, 1902. Tipografia Carol Traunfellner.

Petru Casacul și alte novele de Iosif Popescu. Prețul 1 cor. 50 fil Arad, 1902. Tipografia „Tribuna Poporului“.

Elemente de Fisică pentru școlile populare de *Ioan Darius* (cu mai multe figuri). ediția a IV a. Prețul legat 60 fil. Editura Librăriei H. Zeidner. Brasso, 1902.

Elemente de musica vocală pentru școala poporală de *N. Stoicoviciu*. Prețul broș. 50 fil. Editura Librăriei H. Zeidner, Brașov, 1902.

I-a Carte a copiilor sau Abcdarul ilustrat pentru clasa I. primară de *St. C. Alexanru*, cu o lecție de model. Carte aprobată de Ven. Cosistor diecesan gr. or. român din Caransebeș sub Nr. 5476 din anul 1902. Prețul 40 fil. Brașov, Editura librăriei H. Zeidner 1902.

— *A doana carte pentru deprinderea limbii magiare* în școlile populare române pe baza planului ministerial de învățământ de *Francisc Koós*, insp. școlar în pens. și consilier regesc și *Vasilie Goldiș*, prof. gimn. în pensiuue, secretar consistorial. Prețul 50 fil. Edițiunea a doana corectată. Brașov, Editura librăriei H. Zeidner 1902.

Caiet de desemn Nr. 1. și 2 cu figuri începătoare pe fie care pagină. Nrul 1 conține 50 de modele pregătitoare, iar Nrul 2 conține 40 de modele pregătitoare. Pe sama școlarilor dela școlile primare. Întocmit și edat de *Alexandru Lukáts*, prof. de desemnul liber și geometric la gimnasiul rom. cat. din Brașov. Prețul unui caiet 20 fileri. Editura librăriei H. Zeidner în Brașov.

Analize psihologice. Lecțiuni de psihologie pentru învățământul secundar de *Dr. Iosif Blaga* profesor. Brașov, 1902. Tipografia Ciurcu & Comp. Prețul cor. 2-50.

Biblioteca poporală a „Asociațiunii“. Nr. 4: *Sfaturi bune. Trei disertațiuni*. Prețul 20 fil. Tipografia arhidiecesană în Sibiu.

N. Pilfta: Curs sistematic de *Gramatica limbii române* întocmit pentru școlile secundare, după cele mai noue receriințe ale instrucțiunii de *Nicolae Sulică*, profesor gimnasial. Edițiunea IV. Volumul I. (Etimologia). Prețul 1 cor. 80 bani. Pentru România 2. franci. Brașov, Editura Librăriei H. Zeidner, 1902.

Istoria Școlilor centrale Române gr. or. din Brașov scrisă din incidentul iubileului de 50 de ani de *Andrei Barseanu*, profesor. Tipărită cu cheltuiala școlilor. Brașov Tipografia Ciurcu et Comp. 1902 8° mare, pagini 612 + 78 (adnexe).

Raportul anual al Societății academice române „Junimea“ în Cernăuți. Al XXIV-lea an administrativ dela 18 Noemvre 1901 până la 17 Noemvre 1902. Localitățile societății: „Palatul Național“, Piața principală 3. Cernăuți, 1902. Proprietatea societății.

Din *Estetica tragicului*. (Discuțiune de pe terenul dramaturgiei). A doana serie de *Dr. Iosif Blaga*. (Retipărire din „Transilvania“ Nr. V din Iunie 1901). Sibiu, 1901. Tipografia arhidiecesană.

În editura Tipografiei și Librăriei diecesane din Caransebeș a apărut: **Calendariul Românului pe anul comun dela Cristos 1903.** — Anul XV. — Prețul 50 fil. (25 cr.) Formatul 8°, 158 pagini. **Cuprinsul:** *Cronologie.* — *Partea calendaristică cu Povețe economice și Prevestirea timpului.* — *Genealogia casei domnilor austriece și regentii celorlalte state.* — *Tabela taxelor de postă și telegraf.* — *Scafele de timbre.* — *Sematismul bisericii ortodoxe orientale române din Ungaria și Transilvania și spec. al diecesei Caransebeșului.* — *Partea literară:* Câteva cuvinte despre icoane și picturi bisericești. — *Filaret Musta*

arhimandrit, vicariu episcopesc (cu portret). — Din ale neamului nostru (urmare din anul trecut) — Dr. Alesandru de Mocsonyi (cu portret). — Să ne cinstim legea și neamul (trilog). — Biserica gr. ort. română din Logoj (cu ilustrațiune). — Ultima lecție (povestire). Dr. Liviu Marcu (cu portret). — Pe drum... — Internatul pedagogic diecesan (cu ilustrațiune). — Poesii. — Anecdote. — Sfaturi. — *Economie*: Conservarea (ținerea) și utilizarea poamelor. — Sfaturi. — *Consemnarea țergurilor din Ungaria și Ardeal*. — *Anonșuri*.

„**Enciclopedia română**“, publicată din însărcinarea și sub auspiciile „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“, de *Dr. C. Diaconovich*, prin secretariul Asociațiunii. Vol. III, Fasc. XXVIII (*Prislop — Ricoșet*).

Aparițiunea acestui fascicol a întârziat timp mai îndelungat din cauza că în decursul lunilor de vară colaboratorii publicațiunii în cea mai mare parte fiind absenți dela domiciliul lor, redacțiunea nu poate conta la sosirea regulată a manuscrisurilor și corecturilor, și astfel e silită a întrerupe activitatea sa în timpul vacanțelor.

Fascicolul apărut acum, după reluarea firului lucrărilor, se presintă tot în aceleași condițiuni bune ca și părțile de mai înainte ale acestei mari publicațiuni și cuprinde preste 1000 articole, anume restul lit. P; întreagă litera Q și preste jumătate din litera R. Și de astădată vedem că redacțiunea a dat o deosebită atenție articolelor de interes special românesc, ceea ce arată între altele numeroasele biografii românesce, precum: Procopian, Pumnul, Pușcariu, Quintescu, Racocă, Racovița, Radian, Radu, Rădulescu, Raica, Ramonțai, Rațiu, Rednic, Repta, etc. Istoria națională a Românilor este reprezentată prin numeroasele articole, dintre care amintim: Radu (de Dr. D. Onciul) și un articol mai mare despre Regimentele grăniteresci din Transilvania și Banat (de prof. V. Șotropa). Din partea bisericească remarcăm mai multe articole de Dr. A. Bunca (mănăstirea Prislop), C. Auner (bis. Radu Vodă, Reformația biserică etc.) și Dr. Radu (Protetantism, Reformațiune, etc.) Un articol mai mare ne dă bogate informațiuni despre Rhaeto-Români, istoria și stările lor. În partea literară găsim serieri valoroase de M. Străjan (Provençala, Limba, Parism, etc.), iar în cea filosofică articole de Gr. Pletos și M. Dragomirescu. Foarte numeroase sunt de astădată articolele de drept public, lucrate în cea mai mare parte de prof. Val. Urseanu (Puterile statului, Regalitate, Reprezențațiune naț., Responsabilitate, Restaurațiune, Revoluțiune etc.) Igiene și medicina sunt reprezentate prin mai multe articole de Dr. I. Felix (Prostituțiunea, Rabia, Rachiu, etc.), Dr. Felix iun., Dr. Imerwoll, Dr. Talașescu, etc., iar medicina veterinară prin un articol mai mare de D. Furtună (Răia). Din partea geografică amintim: Prutul de Ionescu și Putna de D. Olivescu, care a lucrat și numeroase articole de jurisprudență. Articole de interes economic gasim de D. Idieru (Proletar, Protecționism, Rentă) și Nacian (Proudhome). Din ramul sciințelor naturale amintim în fine numeroase articole din botanică de Z. Panțu și Radia, din zoologie de profesor Moșil și P. Voitești, din mineralogie de L. Mrazec.

Restul publicațiunii va cuprinde apoximativ încă 4 fascole cu 7000 articole, dintre cari fascicolul 29 e pus deja sub tipariu, și astfel lucrarea va fi pe deplin terminată în primăvara anului 1903.

Abonamentele se fac la W. Kraft in Sibiu și se primesc numai pentru publicațiunea întreagă. Prețul

de prenumărare pentru un tom broșurat cor. 20.—, legat cor. 23-20 (în România: lei 25.—, resp. 28-50).

În editura Librăriei diecesane au apărut cartele ilustrate: *Monumentele generalului Traian Doda și Constantin Diaconoviciu Loga; Iconostășul catedrei gr. or. române din Caransebeș; Reședința episcopicească, Internatul pedagogic, Casa diecesană cu stabilimentul Tipografiei și Librăriei, Diferite porturi țărănești din Caransebeș și jur etc.*

Concure

Pe baza ordinațiunei Venerabilului Consistoriu diecesan din 29 Octomvre 1902 Nr. 3738 Șc. ex 1902 se escrie concurs pentru ocuparea postului de învățatoriu la școala confesională gr. or. română de nou înființată din **Sasca-montană**, cu termen de 30 de zile dela prima publicare.

Emolumentele sunt:

1. Salariu învățătoresc 800 cor.
2. Lemne pe seama învățatorului și a saiei de învățământ 160 cor.
3. Pentru scripturistică 24 cor.
4. Pentru conferințe și adunarea generală 50 cor.
5. Cortel în natură.
6. Pentru servitoriul școalei 72 cor.
7. Stola usitată dela morți, cununii, parastase etc.

Alesul învățatoriu este datoriu pe lângă instrucțiunea școlară prescrișă de lege a purta cantoratul în și afară de biserică, a instrui tinerimea școlară în cântările bisericesci și pe note; și a purta contabilitatea comunei bisericesci.

Pentru servicii învățătorești prestate înainte de ocuparea acestui post, comuna bisericească nu acordă nici un emolument.

Doritorii de a ocupa acest post au a-și așterne suplicile de concurs adresate comitetului parohial Prea On. Oficiu protopresbiteral în lam și a se presenta în vr-o Duminică ori serbătoare în sânta biserică.

Cei ce sunt harnici de a conduce corul deja înființat vor fi preferiți.

Sasca-montană din ședința comitetului parohial ținută la 18 Novemvre 1902. 1—3 [79]

Comitetul parohial

Dr. Iuliu Tămășiel

președinte.

Alecsandru Băiaș

notariu.

În conțelegere cu Oficiul protopresbiteral tractual.

În conformitate cu incuviințarea Venerabilului Consistoriu diecesan ddo 5 Martie 1899 Nr. 4550 B. se escrie concurs pentru ocuparea postului de capelan pe lângă parohul George Popoviciu în comuna de clasa III-a din **Cliciova**, în protopresbiteratul Făgetului, cu termen de 30 de zile dela prima publicare.

Emolumentele sunt jumătate din toate venitele și anume:

1. 16 jugere de pământ arătoriu și finaț.
2. Birul parohial 100 cor. preliminar jumătate în preliminarul cultului și jumătate în preliminarul sfintei biserici.

3. Stoja îndatinată pe jumătate.

4. Locuință liberă în casa parohială cu trei chilii și grădină de 400⁰ stênjeni.

Capelanul e deobligat a purta și scripturistica de-oare-ce parohul e înmăntat în etate.

Concurenții sunt avertați, ca suplicele ajustate conform Statutului organic și a Regulamentului pentru parohii, adresate comitetului parohial, să se subștearnă oficiului protopresbiteral în Faget.

Alesul este îndatorat a îndeplini toate agendele oficiului parohial.

În fine recurenții sunt poftiți a se presenta în vre-o Duminecă sau sârbătoare în sânta biserică.

Cliciova în 3 Noemvre 1902.

3—3 [75]

Comitetul parohial.

În conțelegere cu P. O. D. *Sebastian Olariu* protopresbiter cercual.

Pe baza deciziei Venerabilului Consistoriu diecesan din Caransebeș Nr. 4303 B. ex 1902 se escrie concurs pentru întregirea postului de paroh în parohia gr. or. română de clasa a II-a din **Dobrița**, protopresbiteratul Panciovei, cu termenul de recurgere de 30 de zile de la prima publicare a acestui concurs în „Foaia Diecesană“.

Emolumentele:

1. Una sesiune parohială constătoare din 34 jugere de pământ arătoriu, după care sunt a se purta sarcinile publice.

2. Cortel liber și grădină corespunzătoare.

3. Birul usuat în confiniul militar.

4. Stola statorită în mod provisor de Venerabilul consistoriu diecesan și de sinodul eparhial.

Doritorii de a ocupa acest post au se trimită suplicele instruate conform Statului organic și Regulamentului pentru parohii adresate comitetului parohial din Dobrița Prea Onorativului oficiu protopopesc gr. or. român al Panciovei în Satul-nou (Réva-ujfalu).

Recurenții sunt poftiți, cu prealabila consesiunea protopresbiterului, a se presenta în sf. biserică română din Dobrița în vre-o Duminecă sau sârbătoare, dar nu în ziua alegerii.

Din ședința comitetului parohial al sf. biserici gr. or. române din **Dobrița**, ținută la 23 Noemvre 1902.

2—3 [76]

Marcu Jebelean

pres. com.

Ballan Cuzman

not. com.

În conțelegere cu protopresbiterul tractual: *Trifon Mictea*, protopresbiter.

Pentru ocuparea postului învățătoresc la școala confesională gr. or. rom. din **Cireșul-timiș**, se escrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare.

Emolumentele sunt:

Salariu învățătoresc 600 cor., eventual dacă în-

vătătoriul ar folosi 2¹/₂ jugere estravilană, al caror venit e 60 cor., salariu 540 cor.

Pentru lemne pe sâma învățătoriului 24 cor.

Pentru conferințe 10 cor.

Pentru scripturistica 10 cor.

La morți unde va fi poftit 80 fil.

Cvartir liber.

Alesul învățătoriu va avea a purta și agendele scripturistice ale comitetului și sinodului parohial.

Pentru serviciile de mai nainte nu se acorda nici un favor.

Reflectanții au a se presenta în vre-o Duminecă sau sârbătoare în s. biserică; iară concoursele adresate comitetului parohial a le subșterne Prea On. Oficiu protopresbiteral în Logoj.

Cireșul-timiș, din ședința comitetului parohial ținută la 17 Noemvre 1902.

2—3 [77]

Comitetul parohial.

În conțelegere cu protopresbiterul tractual.

Pe baza ordinațiunei venerabilului Consistoriu din 17 Octomvre 1902, Nr. 3739 Scol., se escrie concurs pentru ocuparea postului de învățătoriu dela școala confesională gr. or. rom. din **Duleu**, protopresbiteratul Boeșa montană, cu termenul de 30 de zile dela prima publicare.

Emolumentele sunt:

a) Salariul anual a învățătoriului 600 cor.

b) Relut de lemne pentru învățătoriu 12 m. 36 cor.

c) Pentru conferințe și reuniune 10 cor.

d) Scripturistica învățătoriului 10 cor.

e) Dela fie-care înmormântare unde va fi poftit 80 fil.

f) Cortel liber în edificiul școalei cu două chilii mici, cuină și cămară mică și încă 700⁰ grădină intravilană.

Pentru încălzirea salei de învățământ se îngrijesce comitetul parohial.

Alesul învățătoriu, este îndatorat a purta cantoratul, în și afară de școală, a instrua tinerimea în cântările bisericesci; a înființa un cor vocal, a purta socoata bisericeii, a școalei și a cultului; a purta agendele comitetului și ale sinodului parohial.

Pentru serviciile prestate înainte de ocuparea definitivă a acestui post, comuna bisericescă nu acordă nici un emolument.

Doritorii de a ocupa acest post au de a subșterne petițiunile adresate comitetului parohial, la Prea On. Oficiu protopresbiteral gr. or. rom. în Boeșa montană (Német-Bogsán) și a se presenta în vre-o Duminecă sau sârbătoare în s. biserică.

Duleu, din ședința comitetului parohial ținută în 24 Noemvre 1902.

2—3 [78]

Comitetul parohial.

În conțelegere cu mine: *Măcsim Popoviciu*, protopres.